

**Amber
Grid**

AB „Amber Grid“
Savanorių pr. 28, LT-03116 Vilnius
Tel. (8 5) 236 0855
Faks. (8 5) 236 0850
El. paštas info@ambergrid.lt
www.ambergrid.lt

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre
Įmonės kodas 303090867
PVM mokėtojo kodas LT100007844014
A. s. LT71 7044 0600 0790 5969, AB SEB bankas

Valstybinei energetikos
reguliavimo tarybai .
info@vert.lt

2020-02-19 Nr. 7-291-219

2020-02-17 Nr. R2-(D)-881

DĖL GAMTINIŲ DUJŲ NAUJŲ VARTOTOJŲ PRIJUNGIMO ĮKAINIŲ SKAIČIAVIMO METODIKOS PAKEITIMO PROJEKTO

Teikiame AB „Amber Grid“ (toliau – Bendrovė) pasiūlymus ir pastabas dėl paskelbto pakartotinei viešajai konsultacijai Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – Taryba) nutarimo *„Dėl Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2008 m. lapkričio 17 d. nutarimo Nr. O3-187 „Dėl Gamtinių dujų naujų vartotojų prijungimo įkainių skaičiavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“* projekto (toliau – Projektas) derinimo.

1. Dėl siūlomos prijungimo įmokes skaičiavimo formulės netinkamumo atlikti investicijos atsipirkimo ir kainos nedidrinimo vertinimus

Norime pažymėti, kad į esminę Bendrovės teiktą pastabą – atlikti operatorių investicijos atsipirkimo ir kainos esamiems sistemų naudotojams nedidrinimo vertinimus dviem atskiromis formulėmis (kaip kad buvo siūloma Bendrovės 2020-01-15 rašte Nr. 7-291-71) – neatsižvelgta (nors derinimo pažymoje teigiama, kad atsižvelgta). Bendrovės siūlymas buvo grįstas tuo, kad kainodaros principai, pagal kuriuos naujai sukurtas prijungiamos sistemos turtas įtraukiamas į reguliuojamas operatoriaus pajamas, ir prijungimo įmokes skaičiavimo principai tarpusavyje koreliuotų. Pagal dabartinį Tarybos parengtą Projektą tai nėra užtikrinama (kainodaros principai – pagal Tarybos metodiką, o prijungimo įmokes skaičiavimas – pagal įprastus finansinės analizės principus, ignoruojant, kad pajamos, skirtos investicijai atpirkti, yra reguliuojamos kitaip ir dėl to pinigų srautai formuojasi kitaip).

Projekto 17 punkte (1 formulė) nurodytas skaičiavimo principas ir nuostatos neužtikrina, kad nauji prijungimai nedidins kainų esamiems vartotojams – nenumatytas joks tikrinimo mechanizmas. Taip pat negalima įvertinti ir to, ar prijungiamo asmens transportavimo įsipareigojimai galėtų būti mažinami, kiek jie galėtų būti sumažinti (arba kiek galėtų būti patrupintas įsipareigojimų pagal prijungimo sutartį prisiėmimo laikotarpis). Net esant dideliems naujo vartotojo įsipareigojimams (dujų perdavimo kiekiui), gali būti neužtikrintas investicijos atsiperkamumas pačiam operatoriui, kuris priklauso nuo naujai sukurto turto investicijų grąžos ir nusidėvėjimo, o ne nuo pajamų, gautų už prijungiamo asmens įsipareigotus transportuoti gamtinių dujų kiekius ar užsakytus pajėgumus.

Taigi, Tarybai nusprendus patvirtinti Projekto 17 punkte nurodytą prijungimo įmokos skaičiavimo formulę, taip ir liktų neaišku, kokiais kriterijais vadovaujantis turi būti nustatytas minimalus transportuotinas dujų kiekis (pajėgumai). Vartotojo prašyme prijungti vartotojo sistemą prie dujų sistemos yra nurodomas kiekis (pajėgumai), tačiau operatorius neturi objektyvių galimybių patikrinti, ar nurodytas kiekis sutampa su minimaliu.

Tarybos derinimo pažymoje, ties 2.13 pastaba, yra paaiškinimas:

„Paaiškiname, kad įmokų skaičiavimo principai yra apibrėžti Metodikoje, todėl skaičiuodami įmokas operatoriai pirmiausia turi vadovautis Metodikoje įtvirtintais principais. Įmokų nustatymo skaičiuoklė nėra tvirtinama Tarybos nutarimu ir yra rengiama bei atnaujinama kaip metodinė pagalba operatoriams.“

Atsižvelgiant į šį išaiškinimą ir tai, kad Projekto 17 punkte nurodyta formulė ir toliau neleidžia atlikti investicijos atsipirkimo operatoriui ir kainos nedidrinimo testų, gal būtų tikslinga visai pašalinti šią formulę iš metodikos, ir palikti tik čia paminėtus principus – t. y. kad prijungimo įkainis ir nustatyti transportuotini kiekiai ar pajėgumai turi užtikrinti kainos nedidrinimą esamiems sistemos naudotojams ir užtikrinti atsiperkamumą per nustatytą atsipirkimo laikotarpį.

2. Dėl biudžų gamybos įrenginių įmokos neatitikties, lyginant su Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo nuostatomis (atsiribojant nuo 40 proc. nuolaidos aspekto)

Jei būtų patvirtintos naujo Projekto nuostatos, prijungiamies biudžų gamybos įrenginiams prijungimo įmokos didės, nes prie prijungimui reikalingos investicijos sumos papildomai bus pridedamas diskontuotas neigiamas papildomų sąnaudų srautas (veiklos sąnaudos, nekilnojamojo turto mokesčio sąnaudos), t. y. bus apskaičiuota didesnė prijungimo įmoka, nei reikalaujama pagal Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 32.4 straipsnį, kur nurodyta, kad turi būti padengiamos prijungimo investicijos (neatsižvelgiant į šiame įstatyme numatytą 40 % nuolaidą prijungimo investicijoms aspektą, nors jis pabrėžiamas Tarybos derinimo pažymoje teikiant paaiškinimą ties 3.3. pastaba).

Manome, kad toks prijungimo įmokos skaičiavimas neigiamai prisidės ir prie Lietuvos Nacionalinės energetikos strategijos tikslų įgyvendinimo ir „žaliosios“ energetikos dujų sektoriuje skatinimo.

3. Dėl spekuliatyvaus prijungiamų dujų sistemų valdytojų elgesio skatinimo

Projekto nuostatos skatins dėl prijungimo prie dujų sistemos besikreipiančius asmenis prijungimo sutarties sudarymo metu prisiimti didesnius ateities įsipareigojimus nei realūs jų transportavimo poreikiai, vengiant didesnės prijungimo įmokos sumos, o vėliau vengti ir įsipareigojimų pagal prijungimo sutartį vykdymo, t. y. siekti pakeisti sudarytą prijungimo sutartį su infrastruktūros operatoriumi. Tuo tarpu **kai įsipareigojimų vykdymas pagal prijungimo sutartį formuoja pajamas kurios tiesiogiai įtakoja Tarybos reguliuojamas perdavimo ar skirstymo paslaugų kainas.**

Taryba atsisakė papildyti Projekto 24 punktą, reglamentuojantį prijungimo sutarčių turinį nuostatomis dėl įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo priemonių, pateikdama paaiškinimą (derinimo pažymos 2.12 pastabos vertinimas): *„Tarybos kompetencija neapima sutartinių*

santykių sprendimo ir netesybų klausimų ir tokie dujų sistemų įrengimo klausimai turėtų būti reglamentuojami naujo vartotojo prijungimo sutartyje.“

Tačiau vis tik Projekto 24 straipsniu prijungimo sutarties turinys bent jau iš dalies yra reglamentuojamas Tarybos, tik nesuprantama, kodėl apsiribojama 24.1-24.3 punktuose nurodytu turiniu. Be to, esama ir kitų pavyzdžių, kai Taryba tiesiogiai reglamentuoja sutarčių turinį: pvz. tipinė perdavimo paslaugų sutartis yra patvirtinta Tarybos kartu su naudojimosi perdavimo sistema taisyklėmis.

4. Dėl projekto ataskaitinio laikotarpio sąvokos patikslinimo

Siūlytume pakoreguoti projekto ataskaitinio laikotarpio sąvoką taip, kad ji apimtų investicijų įgyvendinimo laikotarpį (kuris gali būti 1 ar daugiau metų) ir atsipirkimo laikotarpį (indikatyviai nebuitiniams vartotojams - 15 metų, buitiniams vartotojams – 20 metų). Pagal šiuo metu siūlomą redakciją ignoruojamas faktas, kad per investavimo laikotarpį turtas nenaudojamas, taigi ir neatsiperka, o nustačius bendrą vertinimo laikotarpį - atitinkamai 15 ar 20 metų, atsipirkimo laikotarpis (vartotojų įsipareigojimų vykdymo pagal prijungimo sutartį laikotarpis) būtų trumpinamas investicijos atlikimo laikotarpiu. Siūlome projekto ataskaitinio laikotarpio sąvoką formuluoti taip:

*„2.6. Projekto ataskaitinis laikotarpis (toliau – ataskaitinis laikotarpis) – pilnų kalendorinių metų, kuriems pateikiamos projekto investicijų, veiklos išlaidų, veiklos pajamų, mokesčių, finansavimo, skaičius. Atliekant finansinį vertinimą, prielaidos vertinamos ir skaičiavimai atliekami projekto ataskaitiniam laikotarpiui, kuris lygus vartotojų sistemų, skirtų nebuitiniams vartotojams ar biudujų gamybos įrenginiams, atveju – operatoriaus ir asmens, kurio sistema yra prijungiama, pagal Metodikos 14.1 papunktį suderintam metų skaičiui **pridėjus (įvertinus) projekto investicijų įgyvendinimo laikotarpį metais**, o vartotojų sistemų, skirtų buitiniams vartotojams, atveju – 20 metų **pridėjus (įvertinus) projekto investicijų įgyvendinimo laikotarpį metais**.“*

5. Dėl gautinų pajamų, sąlygotų naujų dujų sistemų prijungimo formulės aprašymų koregavimo

Tarybos derinimo pažymoje ties Bendrovės pastaba 3.1. (dėl metinės trukmės produktų naudojimo vertinant pajamas iš naujai prijungiamo asmens bei įleidimo tarifų įvertinimo) nurodyta, kad į pastabą atsižvelgta. Naujai parengtoje Tarybos skaičiuoklėje (kurios Taryba neketina patvirtinti) iš tiesų yra naudojami metinės trukmės produktai, tačiau Projekto tekste, 19.2 punkte, 3 formulės komponentų aprašyme yra išlikę ir kitos trukmės (trumpalaikiai) produktai; dėl to negalima būtų teigti, kad į pastabą atsižvelgta, o formulės komponentų $Q_{t,j}$ ir K_j aprašymas Projekte koreguotinas.

6. Dėl derinimo pažymos turinio

Pažymėtina, kad Tarybos parengtoje Projekto derinimo pažymoje, vertinant atskiras Bendrovės teiktas pastabas ir pasiūlymus (teikta 2020-01-15 rašte Nr. 7-291-71), netiksliai nurodytas vertinimo rezultatas – t. y. atsižvelgta ar neatsižvelgta į šiuos pasiūlymus:

- Tarybos derinimo pažymoje ties Bendrovės pastaba 3.1. (dėl investicijos atsipirkimo, kainos esamiems vartotojams nedidinimo vertinimo ir dėl tiems tikslams atskirų dviejų skaičiavimo formulių naudojimo, dėl CAPEX ir nusidėvėjimo bei investicijų grąžos

dubliavimosi Tarybos anksčiau siūlytoje formulėje bei dėl metinės trukmės produktų naudojimo vertinant pajamas iš naujai prijungiamo asmens) pateikiama nuoroda į 1.4 ir 1.5 pastabų vertinimą, o šių pastabų (kurios buvo skirtos tik išeliminuoti nusidėvėjimą ir investicijų grąžą iš Tarybos 2019-12-31 paskelbtoje medžiagoje siūlytos formulės) vertinime nurodyta, kad į jas atsižvelgta; kadangi naujame Projekte tebesiūloma vienintelė formulė, Bendrovė laiko, kad į šiuos pasiūlymus nebuvo atsižvelgta, Bendrovės pozicija šiuo klausimu nesikeičia (žr. šio laiško 1 pastabą);

- Tarybos derinimo pažymoje ties Bendrovės pastaba 3.1. (dėl metinės trukmės produktų naudojimo vertinant pajamas iš naujai prijungiamo asmens bei įleidimo tarifų įvertinimo) nurodyta, kad į pastabą atsižvelgta; naujai parengtoje Tarybos skaičiuoklėje (kurios Taryba neketina patvirtinti) iš tiesų yra naudojami metinės trukmės produktai, tačiau Projekto tekste, 19.2 punkte, 3 formulės komponentų aprašyme yra išlikę ir kitos trukmės (trumpalaikiai) produktai; dėl to negalima būtų teigti, kad į pastabą atsižvelgta;
- Tarybos derinimo pažymoje ties Bendrovės pastaba 3.2. (dėl galimybės esant rizikai taikyti vartotojų įsipareigojimų, numatytų prijungimo sutartyje, įvykdymo užtikrinimo priemonės) – šio punkto vertinime pateikiama nuoroda į derinimo pažymos 2.12 punkto (AB „Energijos skirstymo operatorius“ pastaba) vertinimą, tačiau šiame punkte nekalbama apie įsipareigojimų užtikrinimo priemones. AB „Energijos skirstymo operatorius“ pastaba susijusi tik su „**minimaliais**“ transportuotinais dujų kiekiais ir užsakomais pajėgumais, reglamentuojamais prijungimo sutartyje.
- Tarybos derinimo pažymoje ties Bendrovės pastaba 3.3. (dėl biudžetų gamybos įrenginių prijungimo prie dujų sistemų) nurodyta, kad į Bendrovės pastabą atsižvelgta iš dalies. Tačiau Bendrovė mano, kad Taryba, komentuodama aspektą dėl Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 32.4 straipsnyje numatytos nuolaidos taikymo, neatsako į Bendrovės keliamą klausimą apie tai, kad prijungiant biudžetų gamybos įrenginius įmoka turi būti nustatoma **tik pagal investicijų dydį, o ne investicijų dydį ir pridėtinės sąnaudas** (Bendrovės pozicija šiuo klausimu išdėstyta laiško antrame punkte).

Manome, kad *Gamtinių dujų naujų vartotojų prijungimo įkainių skaičiavimo metodikos* pakeitimų reikalingumą ir būdus galima būtų kur kas efektyviau suderinti, jei principinės pozicijos tarp Tarybos ir energetikos įmonių atstovų bei kitų suinteresuotų asmenų būtų aptartos gyvai, viešo svarstymo metu. Tačiau į tokius Bendrovės ankstesnius siūlymus atsižvelgta nebuvo.

L. e. p. generalinis direktorius

Nemunas Biknius

ORIGINALAS NEBUS SIUNČIAMAS

R. Kaluiniene, tel. (8 5) 232 7751, el. p. r.kaluiniene@ambergrid.lt